

[Etusivu](#) > ... > [Oikeudenkäyntimenettelyt](#) > [Siviilioikeudelliset Menettelyt](#) > [Menettelyjen Määräajat](#) > [Germany](#)

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Menettelyjen määräajat

1 Erityyppiset määräajat, joita sovelletaan siviiliasioita koskevien menettelyjen yhteydessä

Yleisistä menettelyllisistä määräajoista säädetään Saksan riita-asioiden oikeudenkäyntilain (*Zivilprozessordnung*, jäljempänä 'oikeudenkäyntilaki') 214–229 §:ssä, kun taas yksittäisiä määräaikoja koskevia säännöksiä on oikeudenkäyntilaissa useammassa eri pykälässä.

Varsinaisilla määräajoilla (*eigentliche Fristen*) tarkoitetaan ajanjaksoa, jonka kuluessa riita-asian osapuolet voivat suorittaa prosessitoimia tai ovat velvollisia toimimaan välttääkseen oikeudenmenetykset, ja ei-varsinaisilla määräajoilla (*uneigentliche Fristen*) ajanjaksoa, jonka kuluessa tuomioistuin voi lain mukaan suorittaa tiettyjä toimenpiteitä.

Varsinaisten määräaikojen osalta erotetaan edelleen lakisääteiset määräajat, joiden pituus määräytyy lainsäädännön perusteella, ja tuomioistuimen asettamat määräajat, joiden pituuden asettaa tuomioistuin harkintansa mukaan. Lakisääteisiin määräaikoihin kuuluvat myös sitovat määräajat (*Notfristen*, oikeudenkäyntilain 224 §:n 1 momentin toinen virke), joiden kesto ei voi lyhentää tai pidentää.

Asianosaiset voivat kuitenkin sopia määräaikojen lyhentämisestä (mutta eivät pidentämisestä), kun on kyse tuomioistuimen asettamista ja lakisääteisistä määräajoista, jotka eivät ole sitovia määräaikoja eivätkä ei-varsinaisia määräaikoja. Tuomioistuin voi muuttaa (eli pidentää tai lyhentää) tuomioistuimen asettamia määräaikoja, mutta lakisääteisiä määräaikoja voidaan muuttaa vain lain edellyttämällä tavalla, ja molemmissa tapauksissa tuomioistuin tekee muutoksen ainoastaan, jos asianosainen voi esittää merkittävät perustelut määräajan muuttamiselle.

Menettelyt ja noudatettavat määräajat:

a) Maksamismääräysmenettely

Maksamismääräysmenettelyssä (*Mahnverfahren*) vastustus on esitettävä kahden viikon määräajassa niin maksamismääräyksen tapauksessa (oikeudenkäyntilain 692 §:n 1 momentin 3 kohta) kuin täytäntöönpanomääräyksen tapauksessa (700 §:n 1 momentti ja 339 §:n 1 momentti). Jos vastustusta ei esitetä, eikä hakija pyydä täytäntöönpanomääräyksen antamista kuuden kuukauden kuluessa, maksamismääräyksen vaikutus raukeaa (oikeudenkäyntilain 701 §).

b) Vahvistusmenettely

1. Oikeudenkäyntilain 132 §:ssä säädetään yleisesti, että valmistelevat kirjelmät on toimitettava tuomioistuimeen ajoissa, jotta ne voidaan antaa tiedoksi vastapuolelle vähintään viikkoa ennen asian suullista käsittelyä, sen varmistamiseksi, että suullisen käsittelyn valmistelut voidaan tehdä ajoissa ja että oikeussuoja toteutuu asianmukaisesti. Valmistelevat kirjelmät, joissa esitetään vastine uusiin perusteisiin, on toimitettava ajoissa, jotta ne voidaan antaa tiedoksi vähintään kolme päivää ennen suullista käsittelyä.
2. Jos tuomari asettaa valmisteluistunnon päivämäärän, hänen on annettava vastaajalle vähintään kaksi

viikkoa vastausaikaa (ks. oikeudenkäyntilain 275 §:n 1 momentin ensimmäinen virke ja 3 momentti sekä 277 §:n 3 momentti). Jos tuomari määrää kirjallisen esikäsittelyn, vastaajalla on kahden viikon sitova määräaika, jonka kuluessa hänen on ilmoitettava, aikooko hän vastustaa kannetta (oikeudenkäyntilain 276 §:n 1 momentin ensimmäinen virke); tuomioistuin myöntää vastaajalle lisäksi vähintään kaksi viikkoa kirjallisen vastineen toimittamista varten (oikeudenkäyntilain 276 §:n 1 momentin toinen virke). Puheenjohtajana toimiva tuomari voi puolestaan asettaa kantajalle määräajan, jonka kuluessa tämän on esitettävä kirjalliset huomautuksensa vastineeseen (oikeudenkäyntilain 276 §:n 3 momentti).

3. Jos vastaaja ei ilmoita ajoissa aikomustaan puolustautua, tuomioistuin antaa kantajan hakemuksesta ja ilman suullista käsittelyä yksipuolisen tuomion (*Versäumnisurteil*), jolla hyväksytään (lopulliset) vaatimukset (oikeudenkäyntilain 331 §:n 3 momentti). Tuomioistuin antaa yksipuolisen tuomion myös silloin, jos kantaja tai vastaaja ei saavu asian käsittelyyn tai aja asiaansa. Asianosaisella, jota vastaan yksipuolinen tuomio on annettu, on yksipuolisen tuomion tiedoksiannosta alkaen kahden viikon sitova määräaika, jonka kuluessa vastustus on esitettävä (ks. oikeudenkäyntilain 338 § ja 339 §:n 1 momentti). Jos vastustus otetaan käsiteltäväksi (ja se on esitetty määräajassa), prosessi palautetaan yksipuolisen tuomion antamista edeltävään tilaan.
4. Sitova määräaika tuomiota koskevalle valitukselle (*Berufung*) on yksi kuukausi (oikeudenkäyntilain 517 §), ja määräaika valituksen perusteiden esittämiselle on kaksi kuukautta (oikeudenkäyntilain 520 §:n 2 momentti). Molemmat määräajat alkavat koko tuomion tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta. Valitukseen vastaamiselle tuomioistuin voi asettaa vähintään kahden viikon määräajan (ks. oikeudenkäyntilain 521 §:n 2 momentti ja 277 §:n 3 momentti).
5. Jos muutoksenhakutuomioistuimen (*Berufungsgericht*) antamassa tuomiossa evätään revisiovalitus (*Revision*), epäämisestä voidaan tehdä valitus (*Nichtzulassungsbeschwerde*) yhden kuukauden sitovassa määräajassa koko tuomion tiedoksiannosta (ks. oikeudenkäyntilain 544 §:n 1 momentti ja 3 momentin ensimmäinen virke). Revisiovalituksen epäämisestä tehty valitus on perusteltava kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomio on annettu kokonaisuudessaan tiedoksi, viimeistään kuitenkin seitsemän kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta.
6. Myös revisiovalituksen määräaika on sitova määräaika, ja sen pituus on yksi kuukausi (oikeudenkäyntilain 548 §), kun taas sen perusteiden esittämisen määräaika on kaksi kuukautta (oikeudenkäyntilain 551 §:n 2 momentin toinen virke). Molempien määräaikojen kulumisen alkaa koko tuomion tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta.
7. Viipymättä tehty valitus (*sofortige Beschwerde*), jolla valitetaan päätöksellä (*Beschluss*) tehdyistä ratkaisuksista, on esitettävä kahden viikon sitovassa määräajassa tuomion tiedoksiannosta, kuitenkin viimeistään viiden kuukauden ja kahden viikon kuluttua päätöksen julistamisesta (oikeudenkäyntilain 569 §:n 1 momentti). Valitus, jonka perusteena voi olla ainoastaan oikeudenloukkaus (*Rechtsbeschwerde*), on esitettävä sitovassa määräajassa, joka on kuukausi päätöksen tiedoksiannosta (oikeudenkäyntilain 575 §:n 1 momentin ensimmäinen virke), ja perusteltava kuukauden määräajassa (oikeudenkäyntilain 575 §:n 2 momentti).
8. Jos asianosainen on tahattomasti laiminlyönyt jonkin niistä prosessitoimista, jotka mainitaan oikeudenkäyntilain 233 §:ssä (esim. sitovan määräajan tai perustelujen määräajan), hänelle on hakemuksesta myönnettävä prosessitoimen palauttaminen edeltävään tilaan. Hakemus on esitettävä kahden viikon kuluessa esteen poistumisesta (oikeudenkäyntilain 234 §:n 1 ja 2 momentti).

Kun määräaika alkaa tiedoksiantohetkestä (ks. vastaus kysymykseen 4), on tarkistettava, onko tiedoksianto suoritettu pätevästi. Sijaistiedoksiannon tapauksessa pätevyys ei periaatteessa riipu siitä, onko vastaanottaja tosiasiallisesti saanut tietoa asiakirjan sisällöstä vai ei. Edellytyksenä on kuitenkin aina, että vastaanottajan asunto tai liiketoimipaikka sijaitsee tosiasiallisesti (yhä) tiedoksianto-osoitteessa.

Jos tiedoksiannon vastaanottaja ei ole saanut tietoa eikä tämän vuoksi ole voinut hakea muutosta annettuun ratkaisuun, hän voi tietyin edellytyksin hakea käsittelyn palauttamista edeltävään tilaan (ks. kysymykseen 4 annettu vastaus). Määräajan alkamisen ratkaisevan ajankohdan osalta katso vastaus kysymykseen 16.

2 Luettelo päivistä, jotka eivät ole 3. kesäkuuta 1971 annetussa asetuksessa (ETY, EURATOM) N:o 1182/71 tarkoitettuja työpäiviä

- Uusivuosi: 1.1.
- Loppiainen: 6.1. (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Baden-Württemberg, Baijeri ja Sachsen-Anhalt)
- Kansainvälinen naistenpäivä: 8.3. (vain Berliinissä)

- Pitkäperjantai: ajankohta vaihtelee maaliskuun lopusta huhtikuun alkuun
- Pääsiäissunnuntai: ajankohta vaihtelee maaliskuun lopusta huhtikuun alkuun
- Pääsiäismaanantai (toinen pääsiäispäivä): ajankohta vaihtelee maaliskuun lopusta huhtikuun alkuun
- Vappu: 1.5.
- Helatorstai: ajankohta vaihtelee, jokin torstai toukokuussa
- Helluntai: ajankohta vaihtelee, toukokuussa tai kesäkuussa
- 2. helluntaipäivä: ajankohta vaihtelee, toukokuussa tai kesäkuussa
- Kristuksen pyhän ruumiin ja veren juhla: ajankohta vaihtelee, jokin torstai toukokuun lopusta kesäkuun puoliväliin (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Baden-Württemberg, Baijeri, Hessen, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Saarland, Sachsen (alueellisesti) ja Thüringen (alueellisesti))
- Neitsyt Marian taivaaseenastumisen päivä: 15.8. (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Baijeri (alueellisesti) ja Saarland)
- Saksan yhtenäisyyden päivä: 3.10.
- Uskonpuhdistuksen päivä: 31.10. (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Brandenburg, Bremen, Hampuri, Mecklenburg-Vorpommern, Niedersachsen, Sachsen, Sachsen-Anhalt, Schleswig-Holstein, Thüringen)
- Pyhäinpäivä: 1.11. (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Baden-Württemberg, Baijeri, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz ja Saarland)
- Katumus- ja rukouspäivä: ajankohta vaihtelee, jokin keskiviikko marraskuun puolivälistä marraskuun loppuun (ainoastaan Sachsenin osavaltiossa)
- 1. Joulupäivä: 25.12.
- 2. Tapaninpäivä: 26.12.

3 Mitä yleisiä sääntöjä sovelletaan erilaisten siviilimenettelyjen määräaikoihin?

Oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentissa säädetään, että kaikkien menettelyllisten määräaikojen laskemiseen sovelletaan siviililain (*Bürgerliches Gesetzbuch*) säännöksiä 187–193 §.

Määräaikojen laskemisen osalta ks. kysymyksiin 7–9 annetut vastaukset.

4 Kun teko tai virallinen toimi on suoritettava tietyn ajanjakson aikana, milloin ajanjakso alkaa?

Määräaika käynnistyy pääsääntöisesti sen asiakirjan tai ratkaisun tiedoksiannosta, johon vastine olisi annettava tai johon voidaan hakea muutosta (vrt. esim. oikeudenkäyntilain 276 §:n 1 momentin ensimmäinen virke, 329 §:n 2 momentin toinen virke ja 339 §:n 1 momentti). Lisäksi valituksen, revisiovalituksen tai muun valituksen määräaika alkaa ratkaisun tiedoksiannosta (oikeudenkäyntilain 517 ja 548 § sekä 569 §:n 1 momentin toinen virke); jos tiedoksiantoa ei ole tapahtunut tai se on pätemätön eikä asiaa ole oikaistu oikeudenkäyntilain 189 §:n mukaisesti, määräaika alkaa viiden kuukauden kuluttua ratkaisun julistamisesta. Kyseinen viiden kuukauden määräaika korvaa tällöin tiedoksiannon. Samanlainen säännös sisältyy oikeudenkäyntilain 544 §:n 3 momentin ensimmäiseen virkkeeseen muutoksenhakuoikeuden epäämistä koskevan valituksen osalta, mutta tällöin tiedoksiannon korvaava vaikutus alkaa vasta kuuden kuukauden kuluttua.

Määräajan alkamisajankohdat ja oikeussuojakeinot tuomion lainvoimaisuuden kumoamiseksi poikkeustapauksissa:

- määräaika hakemukselle, joka koskee palauttamista edeltävään tilaan (*Wiedereinsetzung in den vorigen Stand*), alkaa päivänä, jolloin este on poistunut (oikeudenkäyntilain 234 §:n 2 momentti)
- määräaika vastustukselle, joka koskee kuulluksi tulemisen oikeuden loukkaamisesta (*Anhörungsrüge*, oikeudenkäyntilain 321 a §), alkaa ajankohdasta, jona asianosainen on saanut tiedon kuulluksi tulemisen oikeuden loukkaamisesta (oikeudenkäyntilain 321 a §:n 2 momentin ensimmäinen virke)
- määräaika kanteille, jotka koskevat kumoamista (*Nichtigkeitsklage*) ja uudelleen käsittelyä (*Wiederaufnahme des Verfahrens*, oikeudenkäyntilain 578 § ja sitä seuraavat pykälät) alkaa päivänä, jona asianosainen on saanut tiedon riitauttamisperusteista, kuitenkin aikaisintaan tuomion saavutettua lainvoiman (oikeudenkäyntilain 586 §:n 2 momentin ensimmäinen virke).

Prosessitoimien suorittamisen ja määräaikojen noudattamisen välinen kytkös:

Menettelyn määräaikaa katsotaan noudatettavan, jos prosessitoimi suoritetaan ennen määräajan päättymistä, mikä tarkoittaa yleensä sitä, että tuomioistuimien saa asiakirjat vaaditussa määräajassa ja muodossa asiaankuuluvine ilmoituksineen. Näin ollen ratkaisevaa ei periaatteessa ole se, milloin asiakirja on lähetetty, vaan se, milloin se saapuu tuomioistuimeen. Määräaika voidaan kuitenkin käyttää kokonaan eli viimeisen päivän kello 24:ään asti.

Määräajan käynnistymisen määrittäminen:

Jos määräajan käynnistymisen määrittää jokin tapahtuma tai ajankohta tiettyinä päivinä, kyseistä päivää ei lasketa mukaan määräaikaan (siviililain 187 §:n 1 momentti).

5 Voiko määräajan kulumisen aloittavaan hetkeen vaikuttaa tai sitä muuttaa se tapa, jolla asiakirjat lähetetään tai annetaan tiedoksi (henkilökohtaisesti haastemiehen välityksellä tai postitse)?

Ei. Jos määräaika käynnistyy tiedoksiannon ajankohtana (ks. kysymykseen 4 annettu vastaus), tiedoksiantotavalla ei ole merkitystä. Tiedoksianto katsotaan suoritetuksi hetkenä, jona asiakirja on annettu vastaanottajalle (oikeudenkäyntilain 177 §) tai jokin sijaistiedoksiantotavoista (esim. asiakirjan antaminen täysi-ikäiselle perheenjäsenelle tai jättäminen postilaatikoon, oikeudenkäyntilain 178, 180 ja 181 §) on toteutettu. Sähköiseen tiedoksiintoon sovelletaan oikeudenkäyntilain 173 §:ä.

6 Kun määräajan kulumisen alkaa jostakin tapahtumasta, lasketaanko määräaikaan mukaan päivä, jona tapahtuma ilmenee?

Jos määräajan käynnistymisen määrittää jokin tapahtuma tai ajankohta tiettyinä päivinä, kyseistä päivää ei lasketa mukaan määräaikaan (oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentti yhdessä siviililain 187 §:n 1 momentin kanssa).

7 Kun määräaika on ilmaistu päivissä, tarkoittaako ilmoitettu päivien lukumäärä kalenteripäiviä vai työpäiviä?

Päiviä ei ilmoiteta työpäivinä vaan kalenteripäivinä (vrt. oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentti ja siviililain 188 §:n 1 momentti). Jos määräajan päättymispäivä olisi lauantai, sunnuntai tai yleinen juhlapäivä, joka on virallisesti tunnustettu paikkakunnalla, jolla ilmoitus tai suoritus tehdään, määräaikaa pidennetään seuraavaan työpäivään (ks. oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentti ja siviililain 193 §).

8 Entä jos määräaika on ilmaistu viikoissa, kuukausissa tai vuosissa?

Jos määräajan käynnistymisen määrittää jokin tapahtuma tai ajankohta tiettyinä päivinä ja määräaika ilmaistaan viikkoina, kuukausina tai useamman kuukauden jaksona (vuosi, puoli vuotta, neljännesvuosi) – eli kyseistä päivää ei lasketa mukaan määräaikaan – määräaika päättyy viimeisen viikon tai kuukauden päivänä, joka vastaa nimeltään tai järjestysluvultaan päivää, johon kyseinen tapahtuma tai ajankohta sijoittuu (ks. oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentti ja siviililain 188 §:n 2 momentti, ensimmäinen vaihtoehto). Sen sijaan, jos määräajan käynnistymisen määrittää tietyn päivän alkamishetki – eli kyseinen päivä lasketaan mukaan määräaikaan – määräaika päättyy viimeisen viikon tai kuukauden sen päivän päättyessä, joka edeltää päivää, joka vastaa nimeltään tai järjestysluvultaan määräajan alkamispäivää (ks. oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentti ja siviililain 188 §:n 2 momentti, toinen vaihtoehto).

Jos kuukausissa annetun määräajan viimeisestä kuukaudesta puuttuu määräajan päättymisen määrittävä päivämäärä, määräaika päättyy kyseisen kuukauden viimeisen päivän päättyessä (esim. määräaika alkaa 30.1. ja päättyy 28.2.; ks. siviililain 188 §:n 3 momentti).

9 Milloin viikoissa, kuukausissa tai vuosissa ilmaistu määräaika päättyy?

Ks. vastaus kysymykseen 8.

10 Jos määräaika päättyy lauantaina, sunnuntaina tai yleisenä vapaapäivänä, pidennetäänkö sitä seuraavaan työpäivään?

Jos määräajan päättymispäivä olisi lauantai, sunnuntai tai yleinen juhlapäivä, joka on virallisesti tunnustettu paikkakunnalla, jossa ilmoitus tai suoritus tehdään, määräaika päättyy oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentin ja siviililain 193 §:n mukaan seuraavana työpäivänä.

11 Onko olemassa tilanteita, joissa määräaika pidennetään? Millä edellytyksillä määräaikaan voi saada pidennyksen?

Tuomari voi päättää pidentää lakisääteisiä määräaikoja. Laissa säädettyjä sitovia määräaikoja ei voi kuitenkaan pidentää. Pidentäminen edellyttää toisen asianosaisen hyväksyntää.

12 Mitä määräaika sovelletaan muutoksenhakuun?

1. Sitova määräaika valituksen jättämiselle on yksi kuukausi (oikeudenkäyntilain 517 §) ja valituksen perusteiden esittämiselle kaksi kuukautta (oikeudenkäyntilain 520 §:n 2 momentti). Molemmat määräajat alkavat koko tuomion tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta. Valitukseen vastaamiselle tuomioistuimella voi asettaa vähintään kahden viikon määräajan (ks. oikeudenkäyntilain 521 §:n 2 momentti ja 277 §:n 3 momentti).
2. Jos muutoksenhakutuomioistuimen (*Berufungsgericht*) antamassa tuomiossa evätään revisiovalitus (*Revision*), sen epäämisestä voidaan tehdä valitus (*Nichtzulassungsbeschwerde*) yhden kuukauden sitovassa määräajassa koko tuomion tiedoksiannosta (ks. oikeudenkäyntilain 544 §:n 1 momentti ja 3 momentin ensimmäinen virke). Oikeudenkäyntilain 544 §:n 4 momentin mukaan kanteen perustelut on esitettävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomio on annettu kokonaisuudessaan tiedoksi, viimeistään kuitenkin seitsemän kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta.
3. Myös revisiovalituksen määräaika on sitova määräaika, ja sen pituus on yksi kuukausi (oikeudenkäyntilain 548 §), kun taas sen perusteiden esittämisen määräaika on kaksi kuukautta (oikeudenkäyntilain 551 §:n 2 momentin toinen virke). Molempien määräaikojen kulumisen alkaa koko tuomion tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta.
4. Välittömästi tehtävä valitus päätöksillä annettuja ratkaisuja vastaan on esitettävä kahden viikon sitovassa määräajassa (oikeudenkäyntilain 569 §:n 1 momentti). Sitova määräaika alkaa ratkaisun tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua päätöksen julistamisesta. Valitus, jonka perusteena voi olla ainoastaan oikeudenloukkaus, on esitettävä oikeudenkäyntilain 575 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan yhden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiannosta, ja valitukselle on tämän jälkeen esitettävä perusteet oikeudenkäyntilain 575 §:n 2 momentin mukaan yhdessä kuukaudessa.
5. Jos asianosainen on tahattomasti laiminlyönyt jonkin niistä prosessitoimista, jotka mainitaan määräajaoikeudenkäyntilain 233 §:ssä (esim. sitovan määräajan tai perustelujen määräajan), hänelle on hakemuksesta myönnettävä prosessitoimen palauttaminen edeltävään tilaan. Hakemus on esitettävä oikeudenkäyntilain 234 §:n 1 ja 2 momentin mukaan kahden viikon kuluessa määräajan laiminlyönnin aiheuttaneen esteen poistumisesta.

Saksan siviili- ja siviiliprosessioikeudessa on säädetty esimerkiksi seuraavista erityismääräajoista:

1. Välimiesmenettelyssä annetun tuomion purkamista voidaan hakea tuomioistuimelta oikeudenkäyntilain 1059 §:n 3 momentin ensimmäisen ja toisen virkkeen mukaisesti kolmen kuukauden kuluessa tuomion vastaanottamisesta, jolleivät asianosaiset ole muuta sopineet.
2. Lopullisella lainvoimaisella tuomiolla ratkaistun asian uudelleen käsittelemistä voidaan hakea kumoamis- tai palauttamiskanteella oikeudenkäyntilain 586 §:n 1 ja 2 momentin mukaan yhden kuukauden sitovassa määräajassa siitä päivästä alkaen, jona asianosainen on tullut tietoiseksi kanneperusteesta.
3. Lisäksi tuomioistuimella voi asettaa asianosaisille määräajan kanteen nostamiseksi oikeudenkäyntilain 494a §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa (todistelua koskeva itsenäinen menettely) ja 926 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa (takavarikkomääräys).
4. Jos vuokralainen ei hyväksy vuokranantajan esittämää vuokrankorotusta siviililain 558 §:n mukaisen paikallisen vertailuvuokran tasolle kahden kalenterikuukauden kuluessa kyseisen vaatimuksen esittämisestä, vuokranantaja voi siviililain 558b §:n 2 momentin mukaisesti nostaa kolmen kuukauden

kuluessa edellä mainitun ajanjakson päättymisestä hyväksymistä koskevan kanteen.

5. Jos työntekijä riitauttaa kirjallisen irtisanomisensa pätevyyden, hänen on nostettava kanne työtuomioistuimessa irtisanomissuojaa koskevan lain (*Kündigungsschutzgesetz*) 4 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan kolmen viikon kuluessa irtisanomisilmoituksen saamisesta. Jos hän laiminlyö kyseisen määräajan, irtisanominen katsotaan päteväksi alusta alkaen.

13 Voivatko tuomioistuimet muuttaa määräaika, erityisesti paikalletulolle asetettua määräaika, tai asettaa erityisen määräpäivän paikalletuloa varten?

Asian käsittelyn päivämäärän ja kellonajan vahvistaminen perustuu yleisesti ottaen tuomioistuimen harkintaan, jossa on noudatettava menettelyn nopeuttamisvelvollisuutta ja määräystä siitä, että asia voidaan käsitellä vain hätätapauksessa lauantaina, sunnuntaina tai yleisenä juhlapäivänä.

Asian käsittelyä koskevan kutsun osalta tuomioistuimen on noudatettava vähintään yhden viikon pituista valmistautumisaikaa asianajajien välityksellä käytävässä menettelyssä ja vähintään kolmen päivän valmistautumisaikaa muissa menettelyissä. Kyseisiä valmistautumisaikoja voidaan lyhentää vain asianosaisten sopimuksella tai toisen asianosaisten hakemuksesta.

Tuomioistuimen on määrättävä molemmat asianosaiset saapumaan henkilökohtaisesti asian suulliseen käsittelyyn, jos tämä on asian selvittämisen kannalta suotavaa (oikeudenkäyntilain 141 §:n 1 momentti). Tuomioistuin voi kuitenkin poiketa asiaosaisten henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta, jos sen vaatiminen ei ole asianmukaista ottaen huomioon hänen asuinpaikkansa huomattava etäisyys tuomioistuimesta (ks. kysymys 8) tai muu tärkeä peruste. Tällaisena oikeudenkäyntilain 141 §:n 1 momentin 2 virkkeessä tarkoitettuna muuna tärkeänä perusteena tulee kyseeseen mikä tahansa asianosaisten kannalta merkittävä syy, kuten sairaus, ennalta suunniteltu loma, työkiireet tai toisen asianosaisten tapaamisesta todennäköisesti aiheutuva psyykinen kuormitus.

Lisäksi oikeudenkäyntilain 227 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että tuomioistuin voi toisen asianosaisten hakemuksesta peruuttaa tai keskeyttää asian suullisen käsittelyn tai lykätä sitä tärkeiden syiden perusteella. Kyseisen säännöksen osalta tärkeiksi syyksi ei katsota perusteita, jotka koskevat asianosaisten itsestään johtuvaa poisjääntiä tai tämän perusteettomasti puutteellista valmistautumista, sen sijaan tällaisena syynä voidaan pitää haasteen toimittamiselle asetetun määräajan noudattamatta jättämistä, tarpeellista asianajajan vaihdosta sekä todistajan, asianajajan tai asianosaisten sairastumista tai heidän poissaoloon lähimaisen kuoleman johdosta. Käsittelyajankohdan muuttamista koskevan hakemuksen perusteena oleva tärkeä syy on näytettävä toteen tuomioistuimen pyynnöstä, ja syyt tutkitaan sitä kriittisemmin, mitä lähempänä käsittelyajankohtaa ne esitetään. Lisäksi tietyissä tapauksissa oikeudenkäyntilain 227 §:n 3 momentilla helpotetaan 1. heinäkuuta ja 31. elokuuta väliselle ajanjaksolle ajoittuvan käsittelyajankohdan muuttamista asianosaisten pyynnöstä.

14 Jos sellainen asiakirja, joka on osoitettu asuinpaikkansa vuoksi määräajan pidennykseen oikeutetulle asianosaiselle, annetaan tiedoksi hänelle sellaisessa paikassa, jossa asuvilla ei ole oikeutta määräajan pidennykseen, menettääkö kyseinen asianosainen oikeutensa määräajan pidennykseen?

Koska Saksan maantieteelliseen alueeseen ei kuulu tällaisia erityisalueita, erityissäännöksiä ei ole myöskään annettu. Näin ollen oikeudenkäyntilaissa ei ole säädetty yleisestä määräajan pidentämisestä henkilöille, jotka asuvat kaukana toimivaltaisesta tuomioistuimesta. Oikeudenkäyntilain 141 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä säädetään kuitenkin, että tuomioistuin voi yksittäistapauksessa poiketa asianosaisten läsnäolovelvollisuudesta, jos sen vaatiminen ei ole kohtuullista siksi, että asianosainen asuu suuren etäisyyden (*große Entfernung*) päässä tuomioistuimesta. Koska nykypäivän liikenneyhteydet ovat yleisesti ottaen hyvät, useiden satojen kilometrien etäisyyttä ei automaattisesti pidetä suurena. Ratkaisevia tässä yhteydessä ovat yksittäistapauksen kokonaisolosuhteet, kuten asianosaisten terveydentila.

Koska Saksan lainsäädännössä ei ole säädetty määräajan pidentämisestä syrjäisellä paikkakunnalla asuvien asianosaisten osalta, siinä ei käsitellä myöskään kysymyksessä mainittuja seikkoja.

15 Mitä seuraamuksia aiheutuu, jos määräaikoja ei noudateta?

Määräajan laiminlyönnillä voi olla erilaisia oikeusvaikutuksia, esimerkiksi seuraavia:

1. Oikeudenkäyntilain 296 §:n 1 momentissa säädetään, että vaatimukset ja väitteet, jotka esitetään vasta niille asetetun määräajan jälkeen, voidaan hyväksyä ainoastaan, jos tuomioistuin katsoo, ettei tällainen hyväksyminen viivästyttä prosessia, tai jos asianosainen kykenee riittävällä tavalla perustelemaan myöhästymisen. Vaatimuksia ja väitteitä, jotka evätään tämän lainsäädännön nojalla, ei voida esittää myöskään muutoksenhakuuomioistuimessa (oikeudenkäyntilain 531 §:n 1 momentti).
2. Jos vastaaja ei esitä oikeudenkäyntilain 276 §:n mukaisessa asian kirjallisessa valmistelussa aikomustaan puolustautua kahden viikon kuluessa haasteen tiedoksiannosta, häntä vastaan voidaan kantajan hakemuksesta antaa yksipuolinen tuomio (oikeudenkäyntilain 276 §:n 1 momentin ensimmäinen virke ja 2 momentti sekä 331 §:n 3 momentti).
3. Jos velallinen ei toimi maksamismääräyksen vastustamisen määräajassa maksamismääräysmenettelyn aikana (oikeudenkäyntilain 692 §:n 1 momentin 3 kohta ja 694 §), tuomioistuin voi velkojan hakemuksesta antaa täytäntöönpanomääräyksen (oikeudenkäyntilain 699 §:n 1 momentin ensimmäinen virke).
4. Muutoksenhauille asetetun määräajan noudattamatta jättämisestä seuraa, että ratkaisu saavuttaa lainvoiman (oikeudenkäyntilain 705 §). Tämä koskee myös yksipuolisen tuomion tai täytäntöönpanomääräyksen vastustamiselle asetetun määräajan laiminlyöntiä. (Tässä yhteydessä vastustamisella ei tarkoiteta muutoksenhakukeinoa teknisessä mielessä, koska valitus ratkaistaan samassa, eikä siis ylemmässä, oikeusasteessa.) Ensimmäisen oikeusasteen tai muutoksenhakuuomioistuimen ratkaisua koskevan valituksen taikka valituksen, jonka perusteena voi olla ainoastaan oikeudenloukkaus, perusteleminen varatun määräajan laiminlyönnistä seuraa, ettei muutoksenhakukeinoa voida enää käyttää (vrt. oikeudenkäyntilain 522 §:n 1 momentti, 552 §:n 1 momentti ja 577 §:n 1 momentti).
5. Sama tilanne koskee myös muutoksenhakuoikeuden epäämistä vastaan nostettavan kanteen perusteleminen asetetun määräajan noudattamatta jättämisestä (oikeudenkäyntilain 544 §:n 4 momentti).

16 Jos määräaika ylitetään, mitä oikeuskeinoja niitä noudattamatta jättäneillä asianosaisilla on käytettävissään?

Määräajan noudattamatta jättämisen tapauksessa asianosaisella on kohdassa 15 mainittuja oikeudellisia seurauksia silmällä pitäen käytettävissään seuraavat oikeussuojakeinot:

1. Riita-asioiden oikeudenkäyntilain 296 §:n 1 momentin mukaisessa tapauksessa määräajan laiminlyönnistä aiheutuva seuraamus voidaan jättää määräämättä asianosaiselle (ks. edellä). Hänen on tällöin esitettävä ja perusteltava uskottavasti tuomioistuimelle, ettei laiminlyönti ole johtunut hänestä. Jos asianosainen kykenee osoittamaan tämän, tuomioistuimen on otettava huomioon hänen myöhässä esittämänsä vaatimukset.
2. Yksipuolisella tuomiolla suoritukseen veloitettu asianosainen voi vastustaa tuomiota (oikeudenkäyntilain 338 §). Jos vastustus otetaan käsiteltäväksi eli se on sille asetettujen muoto- ja määräaika vaatimusten mukainen (oikeudenkäyntilain 339 § ja 340 §) ja perusteltu, prosessi palautetaan yksipuolisen tuomion antamista edeltävään tilaan (oikeudenkäyntilain 342 §).
3. Myös maksamismääräysmenettelyssä annettua täytäntöönpanomääräystä voidaan vastustaa, sillä se on oikeudenkäyntilain 700 §:n mukaan rinnastettavissa yksipuoliseen tuomioon.
4. Vastustamista ja muuta muutoksenhakua koskevat määräajat ovat sitovia määräaikoja. Jos asianosainen on tahattomasti laiminlyönyt sitovan määräajan, hän voi hakea menetetyt määräajan palauttamista (oikeudenkäyntilain 233 § ja sitä seuraavat pykälät). Tällöin hänen on noudatettava lakisääteisiä muoto- ja määräaika vaatimuksia (oikeudenkäyntilain 234 § ja 236 §:n 1 momentti). Tosiseikat, joilla voidaan hyväksyttävästi perustella määräajan laiminlyönti, on esitettävä uskottavalla tavalla (oikeudenkäyntilain 236 §:n 2 momentti). Lisäksi laiminlyöty prosessitoimi, esimerkiksi valituksen esittäminen, on suoritettava loppuun sille asetetussa määräajassa.
5. Palauttaminen on mahdollista myös silloin, kun valitusta, revisiovalitusta tai valitusta, jonka perusteena voi olla ainoastaan oikeudenloukkaus, ei ole perusteltu määräajassa.

■ Päivitetty viimeksi: 23/02/2026

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.